

неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, перевищує її законні доходи, однак придбання таких активів відбувалося, у тому числі та/або виключно за рахунок доходів членів її сім'ї.

Безумовним позитивом нового Закону є прагнення законодавця до оптимізації та пошуку процесуальних шляхів боротьби з корупцією з інтегрованим підходом щодо імплементації антикорупційного законодавства.

### ***Список використаних джерел***

1. Кримінальний процесуальний кодекс України прийнятий Верховною Радою України від 13.04.2012 №4651-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

2. Резолюція (97) 24 Комітету міністрів Ради Європи «Про двадцять принципів боротьби з корупцією». URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/994\\_845](https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/994_845).

3. Закон України «Про запобігання корупції». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/page4/print>.

4. Концепції реформування кримінальної юстиції в Україні, схвалені рішенням Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/311/2008>.

***Черняк Андрій Миколайович,***

головний науковий співробітник  
Міжвідомчого науково-дослідного центру  
з проблем боротьби з організованою  
злочинністю при Раді національної безпеки  
і оборони України, доктор юридичних наук

## **СТРАТЕГІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ЯК СИСТЕМА КООРДИНАТ ДЛЯ АНТИКОРУПЦІЙНИХ АСПЕКТІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ**

Прийняття Стратегії національної безпеки України (далі – СНБ) серед інших проблемних питань й вимог, які ставлять міжнародні партнери перед нашою державою в контексті реформування силового блоку, сприяє вирішенню таких деструктивних аспектів, як корупційні виклики, зокрема й в діяльності Служби безпеки України.

Так, відносно загальних вимог щодо необхідності наближення Служби безпеки України (далі – СБ України) до європейських та євроатлантичних принципів, чіткого визначення і обмеження її правоохоронних функцій, а також створення потужних механізмів зовнішнього й внутрішнього нагляду, у тому числі й для нівелювання умов для корупційних проявів її співробітників, слід зазначити, що практично всі вказані рекомендації були враховані в СНБ України.

Так, п. 4 ст. 63 СНБ визначає «СБ України як спеціально уповноважений державний орган у сфері контррозвідувальної діяльності,

охорони державної таємниці, головний орган у загальнодержавній системі боротьби із терористичною діяльністю...», фактично прибравши питання щодо її правоохоронних функцій, у тому числі проведення досудового розслідування. Водночас, зміст положень п.п. 1 та 2 ст. 45 СНБ потенційно допускає боротьбу з економічними злочинами, організованою злочинністю, контрабандою і корупцією виключно в контексті пріоритетних завдань правоохоронних, спеціальних, розвідувальних та інших державних органів відповідно до їх компетенції, а саме: активної та ефективної протидії розвідувально-підривній діяльності, спеціальним інформаційним операціям та кібератакам, підривній пропаганді, запобігання, виявлення та припинення проявів сепаратизму, тероризму, екстремізму, політично мотивованого насильства та інших зазіхань на конституційний лад [1].

Таким чином, боротьба з вказаними протиправними проявами буде чітко регламентована, а саме ці сфери діяльності органів державної безпеки подекуди найбільше викликають занепокоєння в суспільстві в контексті їх корупційної спрямованості. Саме тому, серед іншого керівництво СБ України чітко визначає, що «безпекова реформа має впроваджувати запобіжники, які унеможливлять її залучення до розслідування економічних, корупційних та інших злочинів, що не належать до її підслідності» [2].

Як додатковий антикорупційний запобіжник для окремих законопроектів пропонується запровадження декларування майнового стану і доходів працівників СБ України, яке буде організоване спільно з Національним агентством з питань запобігання корупції [3, 4].

Антикорупційними положеннями для діяльності СБ України є й зміст п.4 ст. 5 СНБ, який визначає, що: «пріоритетами національних інтересів України та забезпечення національної безпеки є: захист прав, свобод і законних інтересів громадян України» та ст. 46 СНБ, яка зазначає, що «громадянин має відчувати себе у безпеці. Україна рішуче налаштована на утвердження конституційного принципу верховенства права, рівності усіх перед законом» [1].

Окремо, в контексті реалізації державної антикорупційної політики й імплементації міжнародних стандартів, слід сказати про зміст п.1 ст.63 СНБ, який визначає, що «Україна зміцнить демократичний цивільний контроль за сектором безпеки і оборони,... нагляд і посилить відповідальність посадових і службових осіб органів сектору безпеки» [1].

Водночас, на даний час при Службі безпеки України функціонує Громадська рада за участі представників громадськості, діє інститут Уповноваженого Президента України з контролю за її діяльністю. Окрім цього, з метою попередження, виявлення та припинення можливих корупційних проявів з боку співробітників СБ України, протягом 2019–2020 рр. суттєво розширено повноваження Головної інспекції та створено Головне управління внутрішньої безпеки СБУ України. Окрім

цього, у 2018 році було затверджено Антикорупційну програму Служби безпеки України на 2018–2020 роки, яка серед іншого передбачає: постійну мобільність щодо нівелювання умов, попередження, виявлення та припинення можливих корупційних проявів; прозорість власної антикорупційної діяльності [5].

З цією ж метою СБ України взаємодіє з провідними бізнес-асоціаціями: Американською торгівельною палатою, Спілкою українських підприємців, Європейською бізнес асоціацією. Спільно з бізнес-омбудсменом розглядає скарги в її адресу, кількість яких щороку зменшується [6].

Крім того, СБ України з метою мінімізації корупційних ризиків самостійно виходить із пропозицією до законодавця щодо запровадження спеціального механізму, який заблокує шлях для сумнівних переслідувань бізнесу коли передача справ, що стосуються корупції, економічних злочинів буде відбуватися лише у виняткових випадках, при виявленні ознак вчинення злочину, який загрожує державній безпеці. В такому разі керівник СБУ країни зможе звертатись до генпрокурора чи визначеного ним заступника з відповідним клопотанням [7].

Таким чином, СБ України стала «відкрита» щодо припинення злочинної діяльності з боку своїх представників, що опосередковано підтверджується й систематичністю інформаційних повідомлень у ЗМІ відповідного змісту.

Слід відзначити й те, що загальні напрямки реформування СБ України підтримуються міжнародними партнерами, які задіяні у вказаному процесі, що в свою чергу підтверджує правильність поточних кроків керівництва Служби безпеки України та країни у цілому в реалізації державної антикорупційної політики.

#### ***Список використаних джерел***

1. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>.
2. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/interview/703079.html>.
3. URL: <https://ssu.gov.ua/reforma-ssu>.
4. URL: [http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4\\_1?pf3511=68347](http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68347).
5. URL: [https://old.nazk.gov.ua/sites/default/files/docs/2018/anior\\_programs/programms/SBU1.pdf](https://old.nazk.gov.ua/sites/default/files/docs/2018/anior_programs/programms/SBU1.pdf).
6. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2020/04/28/7249683/>.
7. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2020/05/8/7109674/>.